

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ В МЕДИЧНІЙ СФЕРІ»

Рівень освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування 073 Менеджмент
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування Цифрове врядування Менеджмент в охороні здоров'я
Тривалість викладання	3-тя чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні:	4 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5269>

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Чикаренко Ірина Аркадіївна

д.держ.упр., професор, завідувач кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Chykarenko/Chykarenko.php>

E-mail: Chykarenko.I@nmu.one

Маматова Тетяна Валеріївна

д.держ.упр., професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Mamatova/Mamatova.php>

E-mail: Mamatova.T.V@nmu.one

1. Анотація до курсу

Практика реалізації публічного управління в багатьох країнах свідчить, що лише системне поєднання інструментів стратегічного управління й управління проектами може забезпечити збалансований розвиток соціально-економічної системи будь-якого рівня (організація, муніципальне утворення, галузь, регіон, держава). Застосування підходу управління проектами у сфері охорони здоров'я створює сприятливі умови для забезпечення якості медичних послуг, розв'язання регіональних і локальних проблем із урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку системи здоров'язбереження залучення та обґрунтування розподілу необхідних внутрішніх та зовнішніх ресурсів в умовах конкурування за них медичних закладів, громад і територій.

Під час вивчення цієї дисципліни Ви ознайомитеся із сутністю проектного підходу до управління, зокрема, у сфері охорони здоров'я; дізнаєтеся про підходи та інструменти реалізації управління

процесами інноваційного розвитку; опануєте основи фандрайзингу, а саме, підготовки проектів під гранти благодійних фондів та інших міжнародних та вітчизняних організацій. Також у вас буде можливість розвинути навички обґрунтування доцільності реалізації проектів у сфері забезпечення якості медичних послуг, розроблення концепцій проектів оцінювання діяльності органів публічного управління медичними закладами та проектів громадського моніторингу у сфері надання медичних послуг.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти комплексу спеціальних знань щодо використання методології та основних технологій управління проектами в медичній сфері, розвиток проектних компетентностей здобувачів, застосування ними креативного підходу до розроблення цих проектів.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** сутність теоретичних та методологічних основ управління проектами ; характерних особливостей проектів у сфері охорони здоров'я; особливості інноваційності проектів розвитку системи охорони здоров'я на місцевому та регіональному рівнях, у т.ч. сутності кластерної моделі розвитку системи охорони здоров'я; сутність планування проекту та підходи до оцінювання суспільної корисності проектів у сфері публічного управління, у т.ч., у сфері охорони здоров'я; напрями застосування сучасних інформаційних технологій у сфері управління проектами;

– **вміти:** застосовувати інструментарій обґрунтування проектів у сфері охорони здоров'я, у тому числі: *аналізувати* проблемну ситуацію, здійснювати *аналіз* альтернатив і *розробляти* інноваційне проектне рішення; *розробляти* та *обґрунтовувати* концепції проектів у сфері охорони здоров'я; *критично аналізувати* подану на рецензію концепцію та *розробляти* рекомендацій для її удосконалення; підготувати публічну презентацію концепції проекту заінтересованим сторонам (стейкхолдерам).

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- продемонструвати *розуміння* теоретичних та методологічних основ управління проектами, тенденцій його розвитку у публічному секторі, та ролі у забезпеченні належного рівня та якості надання медичних послуг;
- продемонструвати *знання* характерних особливостей проектів у сфері охорони здоров'я та *розуміння* основ розроблення суспільно-важливих проектів, зокрема, відповідно до стратегічних пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я на місцевому та регіональному рівнях;
- продемонструвати *розуміння* сутності інноваційності проектів розвитку системи охорони здоров'я на місцевому та регіональному рівнях, вміння розрізняти абсолютні та відносні інновації, *вміння аналізувати* проблемну ситуацію, здійснювати *аналіз* альтернатив і *розробляти* інноваційне проектне рішення;
- продемонструвати *розуміння* сутності підходів та інструментів управління проектами в забезпеченні успішної реалізації процесів розвитку системи охорони здоров'я на місцевому та регіональному рівнях, у т.ч. сутності кластерної моделі розвитку системи охорони здоров'я, здатність практично *застосовувати* методи та інструменти управління проектами створення медичних кластерів;
- продемонструвати *розуміння* сутності планування проекту та *усвідомити* підходи до оцінювання суспільної корисності проектів у сфері публічного управління, у т.ч., у сфері охорони здоров'я;
- продемонструвати *здатність розроблення* проектів у сфері охорони здоров'я, у т.ч. підготовки проектів під гранти міжнародної технічної допомоги та для участі у

вітчизняних конкурсах проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування, зокрема, ДФРР;

- продемонструвати *здатність обґрунтування* доцільності реалізації проєктів у сфері забезпечення якості медичних послуг. Продемонструвати навички *розроблення* концепцій проєктів *оцінювання* діяльності органів публічного управління медичними закладами та проєктів громадського моніторингу у сфері надання медичних послуг;
- продемонструвати *здатність розроблення концепції* проєкту у сфері охорони здоров'я, *оцінювання* поданої на рецензію концепції та вироблення рекомендацій для її удосконалення (*проєктування*);
- продемонструвати *навички* підготовки та проведення публічної презентації концепції проєкту у сфері охорони здоров'я і аргументів підтримку його фінансування (*оцінювання*) під час обговорення.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політика курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання	Лекція	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Особливості управління проєктами публічного сектору в медичній сфері		Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
	Практичне заняття «Обґрунтування актуальності проєкту у сфері охорони здоров'я»	Практичне заняття	Методичні рекомендації	0-5
2	Тема 2. Підходи та інструменти управління проєктами інноваційного розвитку системи охорони здоров'я	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
	Практичне заняття «Розроблення концепції проєкту у сфері охорони здоров'я»	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	–
3	Тема 2. Підходи та інструменти управління проєктами інноваційного розвитку системи охорони здоров'я	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття «Розроблення концепції проєкту у сфері охорони здоров'я»	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
4	Тема 3. Основи планування проєкту в медичній сфері	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття «Оцінювання концепції проєкту у сфері охорони здоров'я та вироблення рекомендацій для її удосконалення»	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
5	Тема 3. Основи планування проєкту в медичній сфері	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-2
	Практичне заняття «Підготовка публічної презентації концепції проєкту у сфері охорони здоров'я»	Практичне заняття	Методичні рекомендації	0-10

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
6	Тема 4. Основи підготовки проєктних заявок і фандрайзинг	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	–
	Презентація результатів виконання командного / індивідуального завдання з розроблення концепції проєкту у сфері охорони здоров'я	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	–
7	Тема 4. Основи підготовки проєктних заявок і фандрайзинг	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-3
	Презентація результатів виконання командного / індивідуального завдання з розроблення концепції проєкту у сфері охорони здоров'я	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
8	Тема 5. Специфічні проєкти в медичній сфері	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
	Презентація результатів виконання командного / індивідуального завдання з розроблення концепції проєкту у сфері охорони здоров'я	Практичне заняття	Презентації здобувачів	0-40
9	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Лекція	Силабус ККР для проведення заліку	–
	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Практичне заняття	Анкети у MS Forms	–

Командне / індивідуальне завдання «Розробка концепції проєкту у сфері охорони здоров'я» полягає у розробленні та захисті здобувачами вищої освіти проєкту у сфері охорони здоров'я. Вітається робота в команді (5-7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командного / індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Зміст завдання: на прикладі окремої території (ОТГ, району, області) чи медичного закладу, пов'язаного з життям у конкретній територіальній громаді та / або професійною діяльністю, або на прикладі окремої галузі (сфери діяльності), в якій працює здобувач (охорона здоров'я, освіта) розробити концепцію проєкту розвитку, результатом реалізації якого буде соціально-економічний ефект для певної громади / території / галузі.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle.

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій, виконанню та *презентації результатів індивідуального завдання*, зміст якого описано у розділі 4 (участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК (магістр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання індивідуального завдання отримується **максимум 60 балів**.

Практичні роботи (індивідуальні і командні завдання, розподіл балів див. у табл. розділу 4) виконуються під час практичних занять (презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК (магістр)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**)

та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (разом 40 балів), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на НТУ Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Проектний менеджмент в публічному управлінні : підручник / кол. авт. ; за наук. ред. Ю. П. Шарова. Київ : НАДУ, 2017. 344 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/2017_ProjectManagPubl_pidruchn.pdf
2. Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я : операційний посіб. / кол. авт. : В. Ляшко, Н. Півень, М. Брага, А. Рижкова [та ін.]. Центр громадського здоров'я МОЗ України, 2019. 62 с. URL : <https://cutt.ly/8BmDUda>.
3. Управління проектами : навч. посіб. / Т. В. Маматова, В. М. Молоканова, І. А. Чикаренко, О. О. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 128 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/2018_ProjectManag_navch_pos.pdf
4. Управління знаннями: електронне навчання управління проектами в Спільноті практик: Сталий розвиток : практ. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. І. Катерняка, Т. Маматової. Київ : DESPRO, 2021. 193 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/literature/despro_cop_pm%20ecourse.pdf

Нормативні документи

1. Про внесення змін до Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27.12.2018 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0082-19>.
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
3. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів : Постанова Кабінету Міністрів від 11.11.2015 р. № 932. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF#Text>
4. Методичні рекомендації щодо підготовки проектів, що фінансуватимуться за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства

України ; Департамент впровадження пріоритетних проєктів регіонального розвитку. – Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2018. 20 с. URL: <https://cutt.ly/SV989jI>

5. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 174 с. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf.

6. Цілі сталого розвитку 2030 / ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

7. ISO/TR 21506:2018(en). Project, programme and portfolio management – Vocabulary. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:tr:21506:ed-1:v1:en>.

Додаткові

1. Височанський В. І., Мікуліч В. О. Методологічні рекомендації щодо підписання угоди про міжмуніципальне співробітництво щодо створення спільного підприємства ПМД. Програма «U-LEAD з Європою»: Рівне, 2019. 53 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/497/Recommendations_for_Health_InterMunicipal_Cooperation.pdf.

2. Гайдаєнко О. В. Моделі та механізми ціннісного підходу в управлінні медичними проєктами. Автореф. дис ... канд. техн. наук. 05.13.22 – Управління проєктами та програмами. Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова, МОН, Миколаїв, 2018. 23 с. URL: <https://cutt.ly/iBmAX8T>

3. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 292 с. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/decentralization_of_power-2019.pdf.

4. Децентралізація у сфері медицини. Експертне обговорення. Національний інститут стратегічних досліджень. 04.02.2021. URL: <https://niss.gov.ua/news/novini-nisd/decentralizaciya-u-sferi-medicini-ekspertne-obgovorennya>.

5. Зінченко О. А., Пономаренко Л. Р. Особливості проєктного менеджменту в закладах охорони здоров'я. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 18. С. 123–126. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/22.pdf

6. Лепський В. В. Методи трансформації стратегії проєктно-орієнтованого медичного закладу в систему медичних проєктів. Управління розвитком складних систем. 2018. № 34. С. 39–45. URL: <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-34/8.pdf>

7. Маматова Т. В. Довіра як ключова цінність проєктного і програмного управління в публічній сфері. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 4. С. 5–10. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.4.1>.

8. Маматова Т. В., Чикаренко І. А. Соціальна мобілізація на краудсорсингових онлайн платформах під час війни і в поствоєнний період. *Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.*; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 1. Київ: ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. С. 161–165.

9. Маматова Т., Чикаренко І., Борисенко В. Підходи до відновлення та забезпечення резильєнтності (стійкості) сільських територій в Європейському Союзі. *Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали ХІХ наук.-практ. конф., 16 червня 2022 р., м. Дніпро* / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 16–18.

10. П'ять безкоштовних програм для ведення проєктів. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/how_to/pyat_bezkoshtovnikh_program_dlya_vedennya_proektiv_chi_dopomozhut_voni_vporyadkuvati_robochiy_bezlad/.

11. Рач В. А. Управління проєктами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку : навч. посіб. / В. А. Рач, О. В. Россошанська, О. М. Медведєва ; за ред. В. А. Рача. Київ : К.І.С, 2010. 276 с.

12. Стратегічний вибір Дніпропетровщини: від сучасних реалій до бажаного майбутнього : монографія / Колектив авторів ; за заг. та наук. ред. І.А. Чикаренко, Т.В. Маматової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 162 с. URL: <https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Strategic choice-2021.pdf>.
13. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. 278 с. URL: <https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Monograph/Strategic development 2016.pdf>.
14. Участь громадськості у моніторингу надання послуг органами публічної влади: нормативне регулювання та існуючі практики / авт. Т. Маматова, Ю. Шаров, М. Зварич ; за заг. ред. Ю. Щербініної ; Проект Європейського Союзу та Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй «Поширення кращих практик недержавного моніторингу надання адміністративних послуг». Київ : ПРООН, 2013. 120 с.
15. Цілі сталого розвитку: що треба знати органам місцевого самоврядування. URL: <http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/SDG LocalGov v05.pdf>.
16. Чемерис А. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України : практ. посіб. ; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». Київ : Софія-А, 2012. 80 с. URL: https://despro.org.ua/media/articles/10_book_chemeric_17_12_do_druku.pdf
17. Чикаренко І. Підготовка проектів під гранти : Практичний порадник у слайдах / І. Чикаренко, О. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2009. 93 с.
18. Шаров Ю., Маматова Т. Підхід щодо виокремлення й визначення базових складових концепції проекту місцевого розвитку. *Розвиток та співробітництво об'єднаних територіальних громад : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю [Електронне видання] / за наук. ред. Ю. П. Шарова, 30 жовт. – 30 листоп. 2017 р., м. Дніпро. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. С. 37-39* URL: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2017_11_30_mup.pdf.
19. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide). Project Management Institute, Inc. ; Sixth Edition, 2017. 756 p.
20. Agile Practice Guide / Project Management Institute, Inc., 2017. 168 p.
21. Applying Conflict Sensitivity at Project and Programme Level. *Applied Knowledge Services*. URL: <https://gsdrc.org/document-library/applying-conflict-sensitivity-at-project-and-programme-level/>.
22. Chykarenko I. A., Mamatova T. V., Chykarenko O. O., Sergienko E. O., Martseniuk O. O. Organizational and Legal Aspects of Elaboration of Amalgamated Territorial Communities Sustainable Development Strategies. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11. Iss. 05. P. 1084-1093. URL: https://www.iaeme.com/MasterAdmin/uploadfolder/IJM_11_05_099/IJM_11_05_099.pdf.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт «Он-лайн платформа ДФРР». URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/derzhavniy-fond-regionalnogo-rozvitku/veb-sayt-on-layn-platforma-dfrr/>
2. Державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» URL: <https://www.phc.org.ua/>
3. Медична реформа. *Кабінет міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya>.
4. РегіоНет / RegioNet: Національна мережі фахівців та практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL: <https://regionet.org.ua/>
5. Українська асоціація управління проектами «УКРПЕТ». URL: <http://www.upma.kiev.ua/>
6. CAF - Common Assessment Framework. URL: <https://www.eupan.eu/caf/>
7. International Organization for Standardization (ISO). URL: <http://www.iso.org>

8. International Project Management Association (IPMA).

URL: <https://www.ipma.world/>

9. Observatory of Public Sector Innovation (OPSI).

URL: <https://www.oecd-opsi.org/>

10. Smart Specialisation Platform. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu>

11. Sustainable Development Knowledge Platform.

URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/>

12. The Conflict Sensitivity Consortium. URL: <http://www.conflictsensitivity.org>